

FN PER ANC 47

Normanda Esperanto-Bulteno

BULLETIN TRIMESTRIEL TRIMONATA BULTENO

Nº 50a (nova serio) - Nº 135a PRINTEMPO 1980

REDAKTAS : S-ino POTTIER 21 Allée des Roitelets - 76190 YVETOT
Sendu la manuskriptojn antaŭ la 10a de Februaro - 10a de Majo

10a de Aŭgusto - 10a de Novembro

Eldonita de : La ESPERANTO-GRUPOJ DE LA RUENA REGIONO

Ekspedas : HAVRA ESPERANTISTA GRUPO 28 rue Raoul Dufy 76600 LE HAVRE

UNION DES ESPERANTISTES DE NORMANDIE : 283 40 H ROUEN

KOTIZOJ : Minimuma kotizo : 7.00 Fr. - Subtenkotizo : ek de 10 Fr.

Nura abono al Normanda Esperanto Bulteno sen membreco: 7.00Fr

" La verkantoj respondecas pri la enhavo de la subskribitaj artikoloj "

SUDANOJ VENKIS !

Ĉiu scias ke, dum la milito por Amerika Sendependeco, okazis multaj bataloj inter la Nordanoj kaj la Sudanoj. Kaj, finfine, estis kreata la Unuiĝintaj Ŝtatoj de Nord-Ameriko .(Usono)

En Normandio, jam de longe, la Esperantistoj fondis sian Unuiĝon . Tio ne malhelpas ke nordaj kaj sudaj Normandoj konkuras en neĉesantaj bataloj pacaĵ ! Ili deziras montri ke ili pli bone laboras por Esperanto ...

Tamen, de pluraj jaroj, kvankam ni jam sciis ke ni konservas agemajn Samideanojn en Eure, Orne, Calvados kaj Manche, ŝajnis al ni ke la sudaj grupoj estis ne viglaj .

Sed, en Esperantujo, oni neniam devas malesperi. Jen pruvo: Kelkaj Caen-aj Gesamideanoj, kiuj ŝajnis dormi sur seĝoj detrajno forlasita sur remiz-vojo, sukcesis ekmovi la lokomotivon kiu, tutnormale, sin direktis al Asnelles, ĉar, sur la fervojo, estis ne ruĝa signalo, sed, ĉe la fino, estis la VERDA STELO . Ĉe ĉiu stacio, oni almetis al la trajno, pluajn vagonojn .

Tiel, dank'al la nevidebla sed vera laboro de niaj geamikoj fervojistoj en Caen, kelkaj dekoj da Normandaj Samideanoj, nordaj kaj sudaj, sin retrovis en Asnelles, ĉarma urbeto apud Arromanches por partopreni en la Kongreso de l'Unuiĝo Normanda .

Kaj tiu ekprovaĵo de la Grupo de Caen, estis majstraĵo .

Kun granda feliĉo, mi retrovis la ĝojan etoson de la antaŭaj kongresoj, eĉ se la "malnovbakito" kiu skribas tiujn liniojn memoras iun kongreson en Fecamp, kie, " alveninte al la haven' ĉe la kongres' estis ducent' " .

Tiu revekigo de la suda parto de Normandio konfirmiĝis unu monaton poste, kiam oni havis la plezuron revidi plurajn Gesamideanojn "el la sudo" kiuj ne hezitis fari longan vojaĝon por ĉe-esti, en Yvetot, la renkontiĝon kun Britaj Esperantistoj .

Vere, la SUDANOJ VENKIS ! !

Maurice HUET

Honor-Prez. de U.N.E.

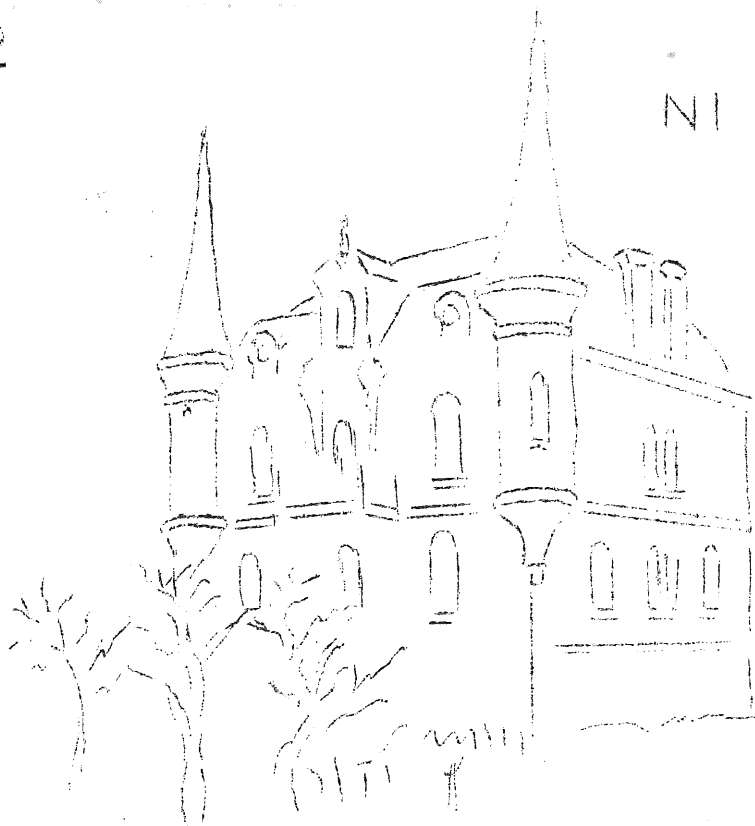
=====
Polycopié par le Groupe Esperantiste Rouennais -

Le Gérant : P.LEMARCHAND - Dépôt Légal - 1er Trim. 1980
=====

NI KONGRESIS

EN

A S N E L L E S

Suna vetero brilas super la turoj de la famili-domo " Les Tourelles " kiun oni facile atingas dank'al la verdaj indikiloj en la urbeto, kaj la flirtanta flago ĉe la park-enirejo .

Tuj ĉe la akceptejo, oni sentassin sekura pro la taŭga organizo, ricevante kuponojn por la diversaj manĝoj, dormoĉambro kaj ekskurso.

Ja, estas surprizo agrabla disponi je aŭtobuso -kun esperantaj flagoj- por iri al Bayeux sabaton posttagmeze, por vizito de la Muzeo de la Reĝino Matilda, de la Arta Muzeo kaj de la Katedralo .

La Vesperan kunmanĝon ĉe-estis preskaŭ 60 personoj, kie la konatiĝoj kaj la revidiĝoj varmigis la etoson ...

Organizantoj ofte timas la Vesperaĵon : ili povis trankviliĝi rapide ! La Fiat-filmo " Naskiĝo de aŭto " estis ege interesa , kaj bonkvalita . Poste, la "Divenludo per diapozitivaj" estis sukceso por vigligi la spektantojn .Prezentado de sonorigita vojaĝo al Tunizio konsistigis ankaŭ bonkvalitaneron .

La danca parto kiu sekvis havis du fluojn : gejunuloj aktivigis la krurojn, kaj, aliparte, skipo de superkvindek-uloj (parizaj fervojistoj ni kredas) havis sian sukceson per gajiga tekniko.

Oni facile povas kompreni ke la 35 personoj kiuj poste tranoktis ĉi tie plene ĝuis la komforton de la litoj kaj la trankvilon de la rava loko .

Dimanĉon matene, denove ridetis la suno ... dum alvenis aliaj Gesamideanoj .

Baldaŭ komenciĝis la Ĝenerala Kunveno, kies protokolon vi trovos sur alia paĝo . Dum tiu kunveno ĵurnalistoj vizitis nin. Artikoloj aperis en la loka gazetaro .

La tagmanĝo kunigis denove 56 homojn: kelkaj venintaj la tagon antaŭan, ne povis resti dimanĉe, kaj reciproke, aliaj venis nur por la dimanĉo = Entute 74 personoj enskribiĝis .

La digesta promenado laŭ la strando estis la okazo interŝanĝi ideojn, kaj la "adiaŭa kafo" aŭguris plej bone, ĉar la gratulindaj organizantoj aludas afable je estonta renkonto ĉi-tie.

Elkora Dankon !

Komitato de U.N.E.

ĜENERALA KUNVENO

3

U.N.E. kaj la Normanda Federacio havis sian komunan Ĝeneralan Kunvenon en Asnelles, en la kadro de la Kongreso de la Normandaj Esperantistoj, la 23an de Aprilo 1980.

Malfermo kaj salutoj S-ro QUILLAUD malfermas la kunvenon je la 10a horo, en ĉe-esto de ĉirkaŭ 40 personoj.

S-ro ROUSSEAU salutas la kongreson, al kiu li deziras sukceson, kaj anoncas ke la gazetaro sendos sendube ĵurnalistojn.

S-ro QUILLAUD siavice salutas la kongreson, kaj ĝojas, ĉar ĉi jare, ĉe-estas reprezentantoj de ĉiuj departementoj, Normandaj. Li dankas kaj gratulas la Grupon en Caen, pro la bona akcepto kaj organizado, kaj li rememorigas pri la celo de U.N.E. : amike kunigi ĉiujn esperantistojn de la regiono per renkontiĝoj, bulteno, k.t.p., helpi grupojn, kaj labori por Esperanto. La estraro plej ofte kunvenas 4 foje jare, ĝenerale kun la Normanda Federacio.

Agadraportoj U.N.E. Ci jare okazis 2 estrarkunvenoj : en Caen, la 13an de Oktobro 79 kaj en Yvetot, la 23an de Februaro 1980. Dum tiuj kunvenoj, oni precipe parolis pri la vivo de la grupoj, administraj aferoj, pri la problemoj de la bulteno, kaj pri la preparado de la Kongreso. Oni ankaŭ aŭdis raporton de S-ro Szmurlo pri Esperanto en Pollando.

Federacio = La Federacio ne havis tre viglan vivon post la pasinta kongreso. La estraro kunvenis du foje, komune kun tiu de U.N.E. Jam de pluraj jaroj, la Federacio ne plu havas bultenon, sed disponas je unu paĝo en tiu de U.N.E. La membraro konsistis el 22 anoj pasintjare; nun ĝi konsistas el 23 anoj.

Financaj raportoj U.N.E. : La detala raporto mankas. Estas nun 1 700 Fk en la kaso.

Federacio : Enspezoj = 2 882,12 Fk
Elspezoj = 2 269 Fk Saldo = 613,12 Fk

Vivo de la Grupoj Rouen = S-roj LEMARCHAND, QUILLAUD, kaj JOUVIN propagandis en diversaj medioj, ĉefe ĉe la Naturamikoj, en la Laika Amikaro, kaj en la Festoj de Politikaj Asocioj. 2.000 propagandiloj kaj afiŝoj en la magazenoj dum Oktobro, sed nur 5 personoj ĉe-estas la kursojn ĉe la Laika Amikaro. Tamen 12 ĉe la Naturamikoj.

Yvetot = La pasintjaraj kursoj finiĝis en Junio, kun 2 komencantoj, kaj 5 progresantoj. 2 personoj trapasis Ateston pri Praktika Lernado : ili ambaŭ sukcesis, unu el ili kun cito "bone". La novaj kursoj komenciĝis dum Oktobro : kurso por unu komencanto, kaj preparado de Atesto pri Kapableco por 2 personoj.

La Ĝenerala Kunveno okazis en Oktobro. Tiam oni decidis aĉeti librojn en, aŭ pri Esperanto, kaj donaci ilin al la urba biblioteko. La Reĝkuka Festo havis sian kutiman sukceson. Preskaŭ 40 personoj ĉe-estis.

La Grupo denove havas monatajn kunvenojn : unu okazis en Decembro pri la Vivo de Zamenhof, kaj unu en Marto, pri Gresillon ; aliaj okazos dum Aprilo kaj Majo.

La Grupo intencas partopreni la spektaklon de la Junuldomo, dum Junio, kaj prezenti tiam skeĉeton aŭ kanton en Esperanto.

GENERALA KUNVENO (sekvo)

Le Havre = La Grupo estas ĝemelita kun tiu de Southampton : la tieaj Samideanoj venos la 26an kaj 27an de Aprilo. Ekskurso al Yvetot, kun akcepto de la urbestro, kaj tagmanĝo estas en preparo .
S-ro Chalm gvidas kurson en la Junuldomo .
Meznombro 15 personoj partoprenas la Monatajn Kunvenojn .

Caen = 28 personoj interesiĝis dum la kvar pasintaj jaroj. Okazas kurso por la praktikantoj (4 personoj) Ekster la Grupo, la Federacio de Fervojistoj havas kurson kun 8 lernantoj .

Lisieux = 16 membroj kaj 3 lernantoj
(1 komencantino, kaj 2 praktikantoj)

Trouville = Agado de S-ro TAILPIED per afiŝoj en Trouville kaj Deauville. Kursoj posttagmeze al 5 mezaĝuloj.

Vire = Artikolo en "La Voix du Bocage" .Kurso.

Domfront = 7 membroj. Kurso ĉiusemajne, sed ĉe-esto neregula. La intereso kaj praktikado kreskas . Kelkaj korespondas internacie. Bedaŭrinde mankas novaj lernantoj .

Eure = Nur unu esperantisto en Pacy sur Eure, kaj kelkaj en Les Andelys.

Elektaj al la estraro U.N.E. : S-roj POTTIER kaj JOUIS estas unuanime reelektitaj .

Federacio : La voĉdono ne povas okazi, ĉar la listo de la elirantaj estraranoj ne atingis la kongreson .

Bulteno La kongresanoj ŝajnas kontentaj pri ĝi
Ni bezonas artikolojn pri temoj ne rilataj al Esperanto.
Nuntempe, la preskaŭ tuta laboro estas en la manoj de S-ro GIBAUZ kiu bezonas helpanton . S-ro LOISEL proponas sian helpon.

Naciaj problemoj Nuntempe, U.F.E. havas gravajn malfacilaĵojn por pagi sian novan domon, nepre necesan por la Francaj Esperantistoj, eĉ ne-U.F.E.-anoj. Por helpi, la Kongreso decidis monkollekton por la Fonduso-Domo : 572 Fk estas kolektitaj. La kasisto de la Federacio, S-ro TAILPIED, sendos tiun sumon al U.F.E.

Venonta Kongreso Ni eble provos organizi ĝin en Alençon .

Fermo de la Kunveno : ĉirkaŭ la 12 h 30 .

- - - - -

T E S P A

(Théâtre ESperanto de Paris) anoncas :

Prezento de spektaklo en LES ANDELYS dum Oktobro
Pliaj informoj en la venonta Bulteno

FRANCA ESPERANTO - INSTITUTO

komunikas

Sukcesintoj en la ekzamenoj : Atesto pri Lernado

S-ino MARTHE Monique (TB)	Lisieux
S-ino MARTIN Madeleine	Lisieux
S-ro ANGENAULT Gilbert	Ver sur Mer
S-ino BOUDET Suzanne	Caen
S-ro POUILLAIN Olivier	Caen
S-ino SINGLA Odile	Caen

GRATULOJN AL ĈIUJ !

LE HAVREMonataj Kunvenoj

19.01- S-ro Paul MARY prezentas al ni la diapozitivojn de S-ro L.LENTAIGNE : Informo pri Esperanto, kaj konvena propagando . Tiu bildaro, kun akompano de franclingva teksto , rakontas pri la historio de la Internacia Lingvo , kaj lerte argumentas . Gi estas vere taŭga materialo por publika informiga kunveno , des pli valora, kiam oni ne havas kun si kompetentan personon, por alfronti la publikon .

16.02- "La Reĝoj" - Verdire, oni ne scias multe pri tiu evento raportita en la Biblio : Tri saĝuloj "Magoj" alportis donacojn (oron, incenson, mirhon,) al Jesuo. En la Mez-epoko, la popola tradicio faris el ili "Reĝojn". Ni Francoj ĉefe scias ke temas pri manĝota kuko : ĝin oferis S-ino MOREL, kiu nepre deziris regali nin, ĉar ŝi devas forlasi la urbon dum kelkaj semajnoj , por esti operaciita. Dankegon al ŝi, kaj pli bonan farton !

15.03- "La Atomdanĝero". La ricevo de la esperantlingva eldono de la libro "Hiroŝima-Nagasaki", kompilita, verkita, eldonita en Japanio, de simplaj japanaj civitanoj, vekis la ideon diskuti pri tiu temo, diskuto limigata al la atom-bomba danĝero . Malfacilas diskuti pri la evento : oni povas nur kun timego konstati la hororon, per tiuj dokumentoj, kies vidaĵoj turmentas kun honto nian konscion homan; ĉar ja tiun kataklismon kontraŭ homojn fabrikis homoj ! Seke, kaj mallonge, ni memorigu ke la 06.08.45, la unua atombombo detruis je 90 % la urbon Hiroŝima, neniigante ĉion , sur 12 kvadrat-kilometroj, mortigante taj 80 000 personojn. Dume, pluraj dekmiloj da aliaj viktimoj, kiujn la Japanoj nomas "Hibakŝoj" (atombombitoj) iom post iom mortadis en longaj suferegoj ... Kial tiu ekstermiga rimedo ? Iuj aludas ke tio efikis por mallongigi la militon : sen tio - ili pretendas- milionoj da homoj mortus ...sed ja la ĉesigo de la milito ĉe la japana flanko estis jam en diskutado ! ĉu oni devis do " nepre eksperimenti " tian armilon ? Ĉu oni malesperu je la Homa Raso ? Sed la verkintoj de tiu doloriga libro, kun pli da espero, konkludas : " Atomo eniris en nian vivon kiel timinda minaco, sed la saĝo de la Homo povas per ĝi krei riĉaĵojn por li, pliiĝante lian povon super la materio " .

19.04- Estas ĉi-foje Jean COLOMBEL kiu prezentas al ni raporton Temas pri vojaĝo lia al Berlino, okaze de renkontiĝo de samprofesianoj , poŝtistoj. Berlino estas en la koro de Eŭropo . Gi estis la ĉefurbo de Prusujo kaj Respubliko de Weimar, kaj poste la Reĝlando de Hitler. Nuntempe, ĝi estas la ĉefurbo nur de la Orienta parto de Germanujo.

Oni ne povas ĝin kompari kun la aliaj ĉefurboj de Eŭropo, famaj kiel Vieno, Romo, Parizo, sed ĝi estas riĉa je sia estinteco, kaj siaj kuriozaĵoj. Ĝi estas granda urbo : 38 km de nordo al sudo, 45 km de oriento al okcidento . Entute, ĝi enhavas 3,3 milionojn da enloĝantoj, el kiuj 2,2 en la okcidenta parto . Kiel vi scias , tiu urbo estis separita ĉe la fino de la 2a mondmilito, kaj, depost 1961, grandega muro ĝin apartigas , (pro politikaj kaj ekonomiaj motivoj), malebligante al la orientaj loĝantoj trapason ĝis la okcidenta parto, kaj reciproke. Berlino dependas de la politika situacio inter la orienta kaj la okcidenta "mondoj". La okcidenta parto de la urbo estas ligita al la R.F.A. per 3 aŭtostratoj, 3 fervojoj, kaj 3 aerkoridoroj. Serio de belaj bildoj komentitaj kompletigas tiun paroladeton .

V I V O D E L A G R U P O J (sekvo)

YVETOT kaj LE HAVRE havis komunan aktivecon dum Aprilo : ili ĝuis la viziton de 7 Esperantistoj de Sotono (Southampton)

- Frumatene, la 26an de Aprilo, la Samideanoj de Le Havre, akceptis ilin ĉe la kajo, akompanis, promenigis dum la mateno kaj ... demonstraciis, tagmeze, pri la franca kuirarto .

- Posttagmeze, ĉe la E.D.F.-Centralo, ĉiuj retroviĝis, bonvenigante la alvenon de kelkaj " Sud-Normandoj " . Vizito de tiu grava elektro - centralo, post prelego de Inĝeniero, pri energi-fontoj ĝenerale, kaj pri tiu elektrejo speciale . La ŝvitiga samtempa traduko estis farata de S-ro Chalm, kiu lerte akrobatis tiukaze .

Ĉe la Junuldomo, ni estis 43 por la vespermango, kun partopreno de Samideanoj el Departementoj Calvados, Eure, kaj Orne : gratulon al ili ! Sed ili pentis , ĉar ili trovis la okazon babili kun eksterlandanoj...

- Poste okazis la vesperaĵo : kvankam oni bedaŭris la foreston de nia magiisto Ludoviko, la etoso estis tia ke la vespera tempo fluis ege rapide ! Diapozitivaj estis prezentataj : de S-ro Angenault, pri la ĵus okazinta Kongreso en Asnelles, de S-roj Pottier kaj Chalm, pri memoraĵoj ĉerpitaj el antaŭaj renkontoj kun niaj anglaj amikoj . Post la tradicia vendo de "surpriz-kovertoj " kaj la dancado , ĉiuj disiris por atingi merititan liton ... cetere, la horloĝoj indikis ke, jam, ni troviĝis en la dimanĉa tago ...

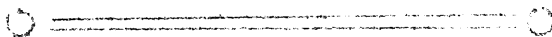
- Dum tiu dimanĉo la 27an de Aprilo, aŭtomobiloj plenaj kunfluis al Yvetot, el diversaj lokoj. La Grupanoj de Yvetot atendis nin antaŭ la urbodomo, kunknabetoj normande vestitaj.

La reprezentanto de la Urbestro, post tre favora parolado, donacas al Amador Diaz, prezidanto de la Sotona Grupo, memormedalon de la urbo. Kaj, jam, la atmosfero ekvarmiĝas dum la honorvino

- La Bankedon vere ĝuis la 70 partoprenantoj : regalo por la palato; etoso simpatia ; vigla babilado . La prezidanto de la Grupo en Yvetot ne povis veni : li pardonigis sin oferante plenumon de franca kutimo : " Normanda Truo " . Dankon pro la gastigado senpaga por la anglaj Samideanoj, kiuj, krome, ricevis belajn memoraĵojn ! Entute, koran gratulon al la organizantoj en Yvetot, pro la multaj klopodoj por sukcesigi tiujn aranĝojn .

- La loko mankas por raporti pri la vizito de la urbo, kiu okazis poste, samkiel por la reveno laŭ ekskursa vojo, kun la " ĝis-revido-haltoj " al la Sud-normandoj kiuj forlasis survoje .

- Ankoraŭ 33 personoj retroviĝas en la Junuldomo en Le Havre, por la " Malvarma Bufedo " , kaj disiĝo, kun la vortoj de Amador Diaz : " Ni invitas vin en 1982 okaze de la Brita Kongreso, kiu okazos en Sotono "

VOUS AVEZ PU LIRE , dans ce numéro 135 =

- Le " Bravo " de M.Huet aux Normands du Sud
- Compte-rendu du Congrès d'Asnelles (page 2)
- L'Assemblée Générale de U.N.E. et de la Fédération (pages 3 et 4)
- Communiqués de TESPA et de l' Institut Français d'Esperanto (page 4)
- Un Supplément : Proposition de Loi pour l'Enseignement de l'Esperanto
- La Vie des Groupes pages 5 et 6)

=====

Polycopié par le Groupe Esperantiste Rouennais -

Le Gérant : P.LEMARCHAND - Dépôt Légal - 1er Trim. 1980

ASSEMBLÉE NATIONALE

CONSTITUTION DU 4 OCTOBRE 1958

SIXIÈME LÉGISLATURE

PREMIÈRE SESSION ORDINAIRE DE 1979-1980

Enregistré à la Présidence de l'Assemblée nationale le 19 décembre 1979.
Annexe au procès-verbal de la séance du 20 décembre 1979.

PROPOSITION DE LOI

tendant à inclure la langue internationale Espéranto dans l'enseignement secondaire et l'enseignement supérieur comme langue à option.

(Renvoyée à la commission des Affaires culturelles, familiales et sociales à défaut de constitution d'une commission spéciale dans les délais prévus par les articles 30 et 31 du Règlement.)

PRÉSENTÉE

PAR MM. JEAN LAURAIN, JEAN-MICHEL BOUCHERON, PHILIPPE MARCHAND, PHILIPPE MADRELLE, MAURICE POURCHON, MICHEL ROCARD, ALAIN VIVIEN

et les membres du groupe socialiste (1) et apparentés (2)

Députés.

(a) La distribution officielle du document faisant courir les délais de procédure aura lieu le premier jour de séance après le 11 janvier 1980.

(1) Ce groupe est composé de : MM. Andrieu (Haute-Garonne), Aumont, Auroux, Autain, Mme Avies, MM. Gérard Bapt, Bayou, Ecche, Roland Beix, Daniel Fenoist, Besson, Billardon, Billoux, Doucheron, Brignon, Cambolive, Cillard, Chanderogor, Chénard, Chevènement, Jean-Pierre Cot, Darinot, Darras, Defferre, Delehedde, Deléclis, Denvers, Derosier, Henri Deschamps, Dubedout, Dupilet, Duroure, Emmanuelli, Evain, Fatiou, Faugaret, Gilbert Faure, Fillioud, Florian, Forgues, Ferni, Franceschi, Gaillard, Gerrouste, Gau, Guidoni, Haesebroeck, Hauteceur, Heru, Houtter, Huguet, Huyghe des Elars, Mme Jacq, MM. Jégoué, Joxe, Labarrière, Lalonde, Pierre Lagorce, Laurain, André Laurent, Laurissegus, Lavédrine, Lavizelle, Le Drian, Lemoine, Le Penec, Bernard Madrelle, Philippe Madrelle, Malvy, Manet, Marchand, Masquère, Mauroy, Mellick, Mermaz, Méxandreau, Claude Michel, Henri Michel, Mitterrand, Notebart, Nucci, Pesce, Philibert, Pierret, Pignion, Pistre, Popere, Pourchon, Prouvost, Quilès, Raymond, Alain Richard, Michel Rocard, Saint-Paul, Sainte-Marie, Santrot, Savary, Séta, Talde, Tondon, Vacat, Vidal, Alain Vivien, Claude Wilquin.

(2) MM. Abadie, Baylet, Alain Bonnet, Césaire, Crépeau, Dufontaine, Paul Duraifour, Maurice Faure, Julien, François Massot.

Langues étrangères. — Enseignement secondaire — Enseignement supérieur — Espéranto.

L'étude de la langue internationale nommée « Espéranto » est admise comme matière à option dans les programmes de l'enseignement secondaire et de l'enseignement supérieur.

Article premier.

Art. 2.

Aux examens de l'enseignement secondaire et de l'enseignement supérieur, comportant une ou plusieurs épreuves de langues étrangères, la langue internationale « Espéranto » est ajoutée à la liste des langues étrangères sur lesquelles peuvent porter ces épreuves.

Art. 3.

L'enseignement optionnel de l'« Espéranto » se fera progressivement dans les établissements publics d'enseignement de l'Etat ; il aura lieu chaque fois qu'il sera demandé et qu'il existera un professeur compétent.

Art. 4.

Les épreuves d'examen seront introduites, dans les conditions fixées à l'article 2, chaque fois que le jury pourra s'adjoindre un examinateur compétent.

Art. 5.

Pour l'enseignement et pour les examens, les candidats bénéficieront de moyens et d'avantages semblables à ceux accordés aux élèves apprenant des langues étrangères.

Art. 6.

La formation des professeurs sera réalisée, sous la responsabilité des universités, par l'organisation de cours et de stages fonctionnant dans le cadre de l'enseignement supérieur qui délivrera les diplômes témoignant de la compétence des professeurs et examinateurs. La période transitoire sera aménagée par voie réglementaire.

Art. 7.

A titre transitoire, pendant la mise en place, le ministère de l'Education et le ministère des Universités pourront consulter l'organisation privée dénommée : « Institut français d'Espéranto », qui, jusqu'à ce jour, délivrait les diplômes.

EXPOSÉ DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le progrès des techniques dans le domaine des transports et de la communication, pour ne citer, à titre d'exemple, que les nouvelles transmissions instantanées à travers le monde par l'intermédiaire des satellites d'intercommunication, montre, de toute évidence, que le rapprochement physique des peuples est un fait accompli.

L'évolution économique du monde tend à la formation de plus vastes unités politiques : telle est l'extension de la communauté européenne. Et pourtant, il subsiste encore un hiatus entre le développement scientifique de caractère universel et le cloisonnement linguistique et moral qui isole les peuples d'une façon plus stricte qu'une frontière.

Si, de nos jours, ce rapprochement physique, économique et politique des peuples s'impose, en effet, chaque jour davantage, il ne se heurte pas moins à la diversité des langues et met en relief le besoin sans cesse croissant d'une langue commune de communication.

Afin de remédier à cette situation, on a pu préconiser, pour des raisons de facilité et d'économie, d'étendre dans l'immédiat l'usage d'une seule langue principale de travail. Mais, le choix de cette langue, qui doit recueillir l'adhésion de tous les Etats et répondre au besoin essentiel d'une communication orale, directe et spontanée entre des hommes de toutes conditions sociales, soulève bien des difficultés.

La première solution qui vient à l'esprit serait de revivifier une langue morte comme le latin. Mais, cette hypothèse ne résiste guère à l'examen : une telle langue, déjà délaissée par l'Eglise, est inadaptée aux besoins de la vie moderne ; elle rebuterait tout le monde par ses difficultés grammaticales.

La deuxième solution orienterait le choix sur une langue nationale de grande expansion. Mais, ceci conduirait nécessairement à une discrimination d'autant plus redoutable que le pays dont la langue serait choisie étendrait inévitablement sa suprématie, tant culturelle qu'économique, sur les autres nations. Il ne serait pas raisonnable de croire que les peuples accepteraient de voir leur patrimoine culturel dangereusement menacé et peut-être un jour évincé.

La troisième serait celle d'un bilinguisme de langues nationales, tel le bilinguisme franco-anglais. Mais, en réalité, ce palliatif, suggéré par des circonstances exceptionnelles à la fin de la dernière guerre, suppose un trilinguisme : comment, en effet, un Allemand ayant appris l'anglais comprendrait-il un Italien utilisant le français ? Cette sorte de bilinguisme conduirait donc à une nouvelle discrimination qui entraînerait pour les autres peuples, donc pour la majorité des hommes, la nécessité d'apprendre deux langues étrangères. Et l'on ne voit pas pourquoi d'autres peuples ne chercheraient pas à imposer d'autres « bilinguismes » : russe et allemand, chinois et hindi par exemple ! En outre, une telle solution hybride resterait probablement précaire et certainement dangereuse pour l'avenir de ces deux langues, car il serait à craindre que l'une d'elles supplante l'autre (ce qui ramènerait les inconvénients de la deuxième solution) ou bien que mutuellement elles se contaminent peu à peu, se désintègrent et essaient en divers jargons tels que le « franglais ».

Aussi la meilleure solution est-elle l'usage d'une langue internationale qui le soit par nature et par destination, d'une langue d'un emploi facile pour tous les hommes et qui, de ce fait, serait immunisée contre les influences des langues nationales.

Cette solution donne tout son sens au seul vrai bilinguisme valable pour tous les hommes :

- langue nationale au sein de la communauté nationale ;
- langue internationale pour les relations internationales.

Il va de soi qu'un tel moyen de communication éviterait à tous les êtres humains, quels que soient leur rang social, leur niveau intellectuel, leur idéologie et leur origine, l'intolérable ridicule de ne pouvoir s'exprimer librement hors de leurs frontières linguistiques ; il serait le facteur d'un progrès incalculable sur le plan des échanges économiques, techniques, scientifiques, touristiques et pour l'enrichissement culturel des hommes.

Cette solution, grâce à laquelle aucun homme ne se trouverait en situation d'infériorité devant un étranger de quelque pays qu'il soit, aurait enfin l'avantage de mettre un terme à la discrimination linguistique et, par suite, à la compétition dangereuse et coûteuse qui en découle.

La conférence générale de l'U.N.E.S.C.O. a reconnu que les résultats obtenus au moyen de l'Espéranto dans les échanges intellectuels internationaux et pour le rapprochement des peuples correspondent aux buts idéaux de l'U.N.E.S.C.O. ; c'est dire combien ils contribuent à la coopération internationale dans les domaines de l'éducation, de la science et de la culture.

L'Espéranto se présente, de nos jours, après quatre-vingts ans de formation, d'expériences et de traditions, en dépit de deux guerres mondiales, comme la seule langue vivante, fondamentalement internationale, qui soit facile et accessible à tous, logique et claire, parfaitement disponible pour l'expression de valeurs culturelles d'ordre international.

Son introduction dans l'enseignement public a fait l'objet de nombreux vœux exprimés par des membres de l'Institut de France, des savants et des linguistes, des hommes politiques et des enseignants de presque tous les pays du monde.

L'organisation progressive de son enseignement ne dépend plus présentement que d'une décision politique : il vous appartient, Mesdames et Messieurs, de prendre cette décision qui assure à la fois la sauvegarde et le rayonnement des différents patrimoines culturels de l'humanité dans une compréhension et coopération générales de tous les peuples.

N'est-ce pas à la France, dont le rôle humanitaire ne peut être contesté, de donner l'exemple en propageant l'étude d'une langue auxiliaire neutre, tant recherchée depuis des siècles, pour rendre faciles et meilleurs les rapports, à travers le monde, entre les hommes de toutes origines ?

L'admission de la langue internationale Espéranto comme langue à option dans les programmes de l'enseignement secondaire et de l'enseignement supérieur est l'objet de la présente proposition de loi que nous vous demandons de bien vouloir adopter.